

Сыантэ
3 харчы

1931 сыл алтынны
15 күнүттэн тахсар

А ГРИГОРЬЕВА.

«Бары бирге» турун.

Агротехнической дьаһаллары тохтулар

Сотуртаабыта народнай контуруол оройуоннаабы комитета Карл Маркс аатынан уонна «Чурапчы» совхозтар кыһынты агро-технической дьаһаллары уонна сааскы ыһыга бэлэмнэни үлэлэрин тох-туттарын туһунан боппу-руу көрдө. Информаци-ялары оторбут кылаа-бынай агрономнар Павлов М. Н., Нестерев Г. Н. быһыл да сиртэн турук-таах үүнүүү ыһыга ханна да дааны бочум-наах дьаһаллары ылбатах-тара, оттон кылаабынай инженердэр Оконешников Н. В., Сысолтун А. Н., управлющай Оконеш-ников К. Ф. ыһыы техникатын өрөмүөннээ-рингэ сирэ суох хойу-таһыны таһаарбыттары кытаанахтык сэмэлэннэ.

Карл Маркс аатынан совхоз бааһынаа норуому киллэри биллэрин баара-суога 14, хаары чингэтин соруудааһын 59 бырыһыан тоһартоото. Хаар быһы-гары бири дааны отор-ботулар, ыһыы техника-тын өрөмүөннээһин муус устар 18 күнүттэн эрэ, ону дааны холбонор тех-никаа, ытыллан эрэр. Баара-суога 4 эрэ ДТ-75 трактор муус устар 25 күнүттэн текуай өрө-мүөннэ туруорулунна. 8 МТЗ трактор үлэли сыл-дьан сотуртаабыта тох-тотулуннулар. Ууну ыс-тарар насоснай станция-лар өрөмүөннэнэ, киниэхэ

да сыһарыла илтиэр. Онон 100 гектарга эрдэ-тээди ууну ыстарыы бы-лаана тохтор кутталла-мьт. 1000 гектарга ми-неральной уобурдууну киллэри биллэри тохту-бут. Теплица хаһаагысты-

Сааскы ыһыы саҕаланаары турдабына

батыгар быһыл эмнэ на-һаа хойутааһын тахсы-быт. Баччаанга диэри пленканын бүрүйү ыы-тылла илти, итигэр те-плогенератор ыһыллан баран турар. Звенолар састааптары саҕардыы чуолкайданан, бөдөрөт дуоҕабары бырайыага онгоһулда сылдыар. Звено-лар өссө да техникала-рын акт быһыытынан тутта илтиэр. Теплица ту-һалаах сабардама 500 он-кугар 234 кв. метрэ тиниэ аччаабыт, онон бы-лаанналар 4 т оҕуруот айын үүннэрин хара май-найгыттан уустугурут.

Билигин дааны тепли-цаны сабыта, итингэ, буорун сыһытыга Дю-ну атын үлэттэн босхо-луу охсон туһааннаах үлэлэригэр туруорарга тигэйдэттэр. Бу боппу-руостары быһаарыахтаах, тэрийнэхтээх специалист Павлов М. Н. эппэттээх бириэмэ уопускаа олорбут. Дээ саҕа, бары

болдьохтор ааспыттарып кэннэ, үлэтин сатаан эрэр.

Мантан ордуга суох бааһынаа «Чурапчы» совхозка баар. Бу совхоз агронома Нестерев Г. Н. үгүс агротехнической дьа-һаллары бириэмэттэр ыһыта. Ол курдук, бы-лааннар норуому киллэ-рингэ баара-суога 32, хаары чингэтингэ 74, хаар быһыттары оторууга 80 бырыһыан тоһулар. Ууну хаһааны уонна ыстарыы, минеральной уобурдуулары киллэри боппуруостара аһаас ту-раллар. Теплица хаһа-агыстыбатыгар сир үлэлэр, хойутаан да буоллар, ба-раллар эрэр, билигин дааны элбэх быһаарыла илти боппуруосту баал-лар. Техниканы ыһыга бэлэмнээһин ордук Сылан отделение-гар молтох, трактордар үксүлэр билигин дааны өрөмүөгү тура илтиэр. Кылаабынай инженер Оконешников Н. В. былы-рыныгы үгэһин техник-ка өрөмүөнүн бириэмэти-гэр саҕалаабата.

Комитет «Чурапчы» сов-хоз агронома Нестерев Г. Н., кылаабынай инже-нер Оконешников Н. В. быһаар биэрэ. Карл Маркс аатынан совхоз кылаабынай агронома Па-влов М. М., кылаабынай инженер Сысолтун А. Н., Сылан отделение-тын управлющай Оконешни-ков К. Ф. ыһыы отордо-уонна суһал дьаһаллары ытталларыгар соруудахтаа-та.

Д. ТРОФИМОВ, народнай контуруол штаты таһынан инспектора.

Хаһааһынааһын механизма: проблемалар, санаалар Бөдөрөт, кэтэх сүөһү уонна оттооһун

Сотуртаабыта «Чу-рапчы» совхоз ди-ректора, ССКП райко-мун уонна ОАИХ пред-ставителлэр Киллэтинэ нэһилинэһэ муһааһын ыһыгар бириэмэттэн ыла-ларга совхоз сирин арен-далааһын усулуобуйатын билиһиннэрдилэр.

Дуоҕабар ис хоһоонно манньт. Сүөһүлөх ыл үс снл устата снлга 500 кг үүтү эбэтэр 300 кг ыһаа-һынаах сүөһүнү совхоз-ка атыһылар буолларына, кини төһө сүөһүлөхтөр ба-рытыгар, улахан сүөһүгэ 13 ц, кыра сүөһүгэ 8 ц оту босхо оттоон ыла-ры көгүллэр, киниэхэ бас-тайаһынай сир аренда-сыһарыллар. Өскө ман-наагы снлыгар снл тут-тарбатаһына, кнлс снлы-гар снлэригэр снл. Аһа-мьт снлэригэр дуоҕаба-распыт отун снл ылбата-һына, нүһүн совхоз аты-һыгар снлэригэр бөдөр-оттон аһаа оттоотуруна, ордугун барытын совхоз атыһылаһан ылар. Отчут техниканы туһаныыт буолларына, ол аренда-тын толук.

Онон билигин отделе-ние салалтата элбэх ыла-ры кэрийэн дуоҕабар түһ-эрин саҕалаата.

Онон билигин отделение салалтата элбэх ыла-ры кэрийэн дуоҕабар түһ-эрин саҕалаата.

Бу дьаһал уонсай идея-та өйдөөр: бириэмэттэн ыл элбэх сүөһүнү иһэн государство дэһэйдик үүтү, аты атыһылаһын, аһы-улу үкэтингэ көмө-лөсүн диэн. Манньт бө-дөрөт совхозтарга орду-гар барыстаах. Бири тонна туттарыллыбыт үүттэн совхозка 1000-тан тахса солк. ыраас барыс кн-рэр. Истэххэ олус үтү-гэй.

Ол эрээр, атын отту-гун толкуйдан көрдөххө, бу идея «хараһа» өртү-тэрдээх хараһа быра-быллар.

Бириэмэ, бу дуоҕаба-распыт усулуобуйата ыллар хал-дах эмэ тыһаан наһаа эл-бэх үүтү туттарбатынар, кнлһинэн, уонсайга уон-на бөдөрөтүгэр аһаа эл-бэх оту оттооботунар диэ-бит курдук. Өскө уонча снлыаарыта Кытаанах нэ-һилинэһин общественно-а бүтүн республика үрдүнэ ыһыгары таһааран 70-ча тонна үүтү туттарат, бы-лааннар ыһааһынан аһа-ран аатыра снлыдыгыта-ра. Кэлин да снлыарга ыл үкэ төһө ылааллары-нан элбэи туттара са-тыһыллар да, совхоз кн-һаан хомуйан биэрбэт, са-һыны 3-4 ыһаа ар-хомулар. Үүтү туттарыы усулуобуйата олус су-дургу: 1 кг үүт иһин 1 кг оту босхо оттоон ыла-лар көгүллэр, ол иһин ыл барыта элбэи туттарарга иһтириэстээх

эти. Ылааллар ордуунар сүөһүлэри туох да ман-наа суох маһаһыныга эбэтэр совхозка туттаран харчы-үн оттоотторо. Аһаардас ааспыт күһүн Киллэтинэ ылаалара 60-тан тахса сүөһүнү совхоз су-тутар туттардылар.

Оттон билигин, санаа усулуобуйанын, эһинил сн-тириэм диэн 1 ц эбэтэр 1 т үүтү, торут да үүт биэрбэһинэ эрэ 3 ц ыһаа-һынаах тыһааһын тутта-ры буоллаһына, 4,2 т оту совхоз снлэригэр бос-хо оттоон ылаһыа снл. 13 улахан, 2 кыра сүөһү-лөх ыл). Аһаа оттоо-тоххуна, барытын совхоз-ка биэрэһин.

Быһыл сайын Киллэтинэ отделение-гар 2 долору механизациялаах СПТ-80 агрегаттаах уонна бири снлэстиир звенолар та-рылаллара быһаанналар. Кнлһэр үчүгэйдик үлэ-лэһэхтэригэр, отделение снрүн ходоһаларын толо-ру оттуур ыһахтаахтар. Бу звеноларга 20-ча кнлһ үлэһэхтээх. Кнлһ үкэ-дуоҕабарынан кэтэххэ от-туу барыах курдук усу-луобуйата үксүүр. Урук-ку снлыарга туттарат үүттэригэр иһиэнэ 20 бы-рыһыанга уонна звенола оттооспут дьоннорун эһин төлөбүрдэригэр ааһсан со-рох ылаалар 5-6, ардыгар 10-нуу тонна оту ааһсан, кыра да буоллар, от ку-рулууллара. Оттон звенола оттуур кнлһтэ суох ылаалар, этилибитин кур-дук, 2 эрэ звено тэриилэр буолларына, сүөһүлэрэ нэһилэ снл тахсар оту-нан муһаардан хаалыах курдуктар. Дьоннор дуоҕа-бардарын таһынан, маһа-һыныга үүт-ас дэһэйдик атыһыламат түбэлтэтигэр, ол иһинер 2-3 ыһаар ыһахтаах да ыл, 5 ц ор-дук үүтү туттарыахтаах диэн эрмнэххэ уустук. Итиччэтигэр манньт арен-днай бөдөрөт үүтү да туттарына, оту да оттоо-һунга харгыстааһын үксэтиэ суога дуо диэн санаа үксүүр.

Ылааллар элбэх сүөһүнү иһэн үгүс бордодуукаһы-ны оторон атыһылаһа-рыгар туох нааданый? Кылаабынаа, элбэх от наада. Ол иһиттэн об-щественнай да, тус бэйэ да иһтириэстэригэр холбуу тутан, аһааһа ыла, ту-рар турбат барыта туох да хаарчаа суох элбэи оттуур усулуобуйатын тэ-рийнэххэ, көгүлүүр ыһа-малары туттуохха. Үгүс снлыарга практика көр-дөрүрүнэн, моой оттуута-ры 20 бырыһыанга от-тотуу совхозка да, кэтэх-хэ да барса суох. Бири-диннээн отчут 2 сүөһүнү иһтэри 10 т оту бөлөм-нүнэ наада. Бу үгүстэргэ ыһааллыбат суол. Оттон совхозтар 80 бырыһыан харчытыгар ыллар баран

нүһүн аһы уонсай от 17 бырыһыанга тиниһин кэтэх сүөһүлөхтөргэ атыһыларга нүһаллаллар. Түмүгэр тиниһин тэн тэ-нэр биһэр көчөөттөөх хааллар.

Балары туоратар ин-иһтөн манньт дьаһалла-ры олохтоохха. Сүөһүнү туттарыы иһин сир да, оту да биэримэххэ. Ол онугар 1 кг атыһыла-быт үүтүн иһин 2 кг оту босхо оттоон ыларыгар көгүллүөххэ, бастааһы-най сирдэ арендаһааха. Маньт таһынан сулууспа-лаахтарга, пенсионердарга 50 бырыһыанга төһө кыа-балларынан оттуулары-гар көгүлү биэрэххэ. Оттон аһаарын сир арен-датын иһин харчы төлө-бөһө эрэ совхозка босхо ылаһыаха. Кнл сөбүлэ-снэт 20 бырыһыанга от-тоотун, ордугар ханнаһын ылаһын. Оттон аһаас кыа-маттарга, сорох баста-һааннай үлэһэхтэргэ сельсовет исполкомун, от-делеһи советник көрү-лэригэр бэйлэригэр от-тоон ылаалларыгар сирдэ биэримэххэ. Ол онугар нүһүн уонсай оттон атыһа биэрбэт бөдөрөдүгү олохтоохха. Бөдөрөт иһтигэр дуоҕабары отор-сор буоллар, ыл барыта ордуунар үүттэригэр ту-ттар, элбэи оттуу сатыа этилэр, совхоз бири хар-чыта суох оттоһут от анаары ыллар усулуобуйа-та үксүү этэ. Оттон ылаалар үгүс сүөһүнү иһ-тихтэр этэ.

Аны оттооһунга бири түгүн. Ааспыт снлыарга иһин звенолара уонна моой отчуттар техниканы эбэтэр көлөнү туһаннах-тарына, снл-одуу, күһү-лэһин бөһө тахсара. Бу практиканы аһаас тохто-туохха. Иһинэр оттооч-чулар төһө кылааларынан техника, көлө күһүн ту-һаналларын тэрийнэххэ. Кылаалар снлэригэр от-делеһи аһын моой от-чуттары кэрийэ сылдыан охсон, нэһилэн биэрэр трактордары аһааха. Сатаатар ат көсиккала-рын, көлө мунһарын, моблоктары кнлһин туһаннааха. Ол онугар техника, көлө арендаһын харчынан төлөтүөххэ.

Уонсайынан, кэтэх тн-аһа диэн көйгөтүлэһи бары табыастаах кн-малары туһанан, оттоо-һунга нэһилинэһини кнлһин туруоран, этэр курдук, салаа да оту ор-дорбокко күөх быһагы бүтүнүүгүн сомсуюхха.

Бөдөрөттэһини аһы-уолу дэһэтигэ үлэ сва-май бастын ыһаата. Бу боппуруоска салааһаа-лар, специалистар, рабо-чайдар санааларын аһа-таһыларын ханнаһа по-куо тэрийнэххэ.

И. ПОНОМАРЕВ, Киллэтинэ.

Дьэ-кэргэн — ферма хаһааһына

Псковский уобалас, Пыталовский оройуон «Артемьевский» совхозун механизатора А. А. Волоченский хаһааһы-тыбаттан ыччат сүөһү-нү ыһан уотан тутта-рага быһаарыһымыт. Совхоз дирекциятын кытары дуоҕабардаһан 20 ыһаарын туһута. Кнлһэх бааһылаа-анаан уонна мөччирөө иһиэнэ ходоһа снлэргэ буоллуннар диэн 40 гек-тары сыһаарыттар. Анатолий Анатольевич списанида барыт тех-никаны — комбайны уонна иһин тракторы — чөлүгэр түһэрибэт, ха-һааһыга эрэ быраһыл-лыбыт телэтингэ өрө-мүөннээбитэ иһиэнэ онно сүөһүлэригэр кил-лэрибэт. Волоченскийга үлэтигэр уоллаах кн-һа — оһуола үөрөнчө-чилэрэ Саһа уонна Ле-на көмөлөһөлөр, ил-лэн бириэмэлэннэр эрэ кэргэнэ совхоз бухгал-тера Антонина Павло-ва эмнэ көмө көлөт-чн. Дьэ-кэргэн фер-матын үлэтэ-хамнаһа биллибэккэ — көстүбөк.

кө хаалар буолбатах. Хара буора суох аһаа үтүөннээх саҕала-һын, дьэ-кэргэн бөд-өрөттээх коллентийин бастагы снлһинлэригэр туһунан ССКП НК бэс ыһынааһы (1987 с.) Пленумугар ахталлы-быта.

Волоченскийдар снл устатыгар 11 тоннаттан ордуу эти отторорго эбэһиннэстимит т. а. р. э. Итингэн кнлрэр харчы 31 тыһыынча солкуо-байтан ордуубута. Онон 23 тыһыынча солкуоба-һа совхоз биэрбэт кн-

рейдэриг атыһыгар, уматык уобурдуу, снэ-мэ иһилинэ аһа да ре-сурсалар оросуотта-һыларыгар ис хаһа-аһыстыбаһаан сыһаанан аһаһыллан төлөнөр. Онон дьэ-кэргэн хам-наһа 8 тыһыынча сол-куобайга тэһиһэр. Во-лоченскийдар үлэлэриг түмүгэ кнлһин эрэ кэ-рахсэтэр: хас бириг сүөһү сууһа аһын ор-тотунан 850-нуу грамм төлөһүэр.

Г. Калащин фотота. ССТА фотохрониката.

Сүөһү иһтиитэ: 1988 снл ыам ыйн 1 күнүнээһи сводка

СОВХОЗТАР	Сүөһү аһсаана				Эти государство атылаанын (центнер)			үтү государство атылаанын (центнер)			бир фуллнахтан үтү ылыы кг			Сүөһү өлүтэ			төрүөх ылыынына		Ыһаа буюһунан	
	ылах сүөһү	о. н. ылах	салгы	о. н. бля	ылаагы былаан	туолаа	1987 с. +	ылаагы былаан	туолаа	1987 с. +	ылаагы былаан	туолаа	1987 с. +	ылах сүөһү	о. н. ыһаар	салгы	о. н. кулун	ыһаар		кулун
Карл Маркс	1731	571	850	565	16	173	-394	1740	1230	-160	355	253	-44	31	6	17	-	214	-	350
Субуруускай	2287	791	1446	902	29	235	-374	2260	2169	+420	306	335	+112	26	10	24	-	315	44	245
Эрилин Эрстии	4819	1681	2336	1549	70	567	-1130	4140	3471	-116	312	292	-21	117	69	72	-	974	40	427
«Чурапчы»	3684	1221	1885	1139	60	682	-559	3140	1963	-595	317	215	-26	47	27	1	-	528	50	439
«Мылдараайы»	1938	859	1633	1034	40	163	-665	2600	2620	-802	413	334	-86	53	31	15	-	366	41	289
«Мугудай»	3636	1139	1934	1155	40	492	-470	3390	2853	-296	341	327	-12	58	51	44	-	769	45	430
Оройуон үрдүнэн	18095	6262	10114	6344	255	2312	-3592	17270	14308	-1549	337	291	-13	332	184	173	-	3166	220	2180

1933 сыллаахха аны нэ-
биллэб. Советтар чына-
һынэн талыллыбытым.

К. АРЖАКОВ,
30-е сыллардаагы ком-
сомолец.
Хайахсыт.

Оройуоммут кэлэи сыд-
ларга, ордук тренердэр
М. Д. Гуляев, Г. Ф. Нох-
тунский кэлэхтэриттэн.

Муус устар 13, 14 күннэринээги сеанстарга көрөөччүлэри хааччыыйыс культурута наамтаахалды. Бытны иһин кинотеатр ди-ректора Потапов В. Г. сэрэтин оҕоһудуна. Иһин бу дуоһунаска сатаа үдэ-дээн эрэре уонна буруйун

Гаврил сүүрүүнээ дээрхтанихгүйн, балачга свайран баран 1980 сн. лаахха Москвага буулбут XXII олимпиадага оон-буудлары көрсө садалаа-быга. Кини оччолорго 28

саастаара. Ол кэмтэн ха-
йым үгө 7 сыл аайа орус-
та. Ити нэм устаттар
үгүс-албах күрөттэрин
лэргэ кытыныа, сүүрүүнэ
бөйүтүн буларда-хатарда.
Ити буларда-хатарда дин
этин тыл джэте буолба-
тах. Бирде сайын тас
курдук хаппат буор суу-
дунан атах сыгыныах 15
км сүүрэн соһупуттаах.
Эбэтэр иһин 40 кыраа-
дыстаах тымныыга та-
һырдыа тахсан хаарынан
суунар киһи буоллаа.
Ити дьахталарын быһы
бөйүтэ бу курдук быһа-
рар: «Киһи организмэ
тымныыга төһө тулуйу-
рын байэм эппэр-хаһамбар
боруобалыбын. Бастаан
уга дьым иһигэр тым-
ныи муустаах уунан суу-
нарым, онтон сыһыа тым-
нытан, таһырдыа тахсан
хаарынан суунар буолбу-
тум. Киһи тулуйар эбит,
ону ааһан итинник өрчүл-

Ити курдук, сүүрүү
спорда кийинти доруобай,
кыраһмабай, кызг' нта-
риэстээх оҕорор.

Е. АДАМОВ

Саалбаа буйа мнэстэ.
тнтэн атын мнэстэбэ оло-

В. ПОТАПОВ,
кандидат директора.

Редактор
Н. Е. МАКАРОВ.

Оролхон территорият
хөтөрү бултаанын сезона
наада-инарга сылдааччы
нын олуугу үгүн умур
ныгтар, үгү сэрэхтэр

Англия суруйааччыта Агата Кристины билишинээр наадата суохха дылы дойдутугар эрэ буолбакка, аан дойду бүтүүнүн урдун «детективтэй роман королеватны» быһыытынан биллэр. Киини бу күнөөртөн быһыыга көрдөрүллэр критика айар улаатын чыпчаалынан аахпыт киингэтинин Одессатаагы студияга туруоруллубут икки сериялаах өгөөсх «Десать негрита» диэн фильм иккэ көрөөччүгү тартыа. Англичааннар.

га биригдэн бириг олоор...
негритенэктар тустары-
нан ахсаан аарышта
баар. Бастагы негрите-
нон чачайар, иккис нма.
Иал үнүктүбэт, үнүс
күүлөйдү баран баран
тоңнубэт... Хартында-
га, эмне эти курдук,
баай, сөздөх, көрз дөң-
дө олоороочулдар өлөн
ипэллэр. Кистэллэг өлө-
рүөхөүт итинини ахсаа-
нынан буолбут собо-
тиелары кордорор.
Кини кимий? Киниз ге,
ройдарын кытта биригз
уустук, сатабыллаах
буруйу сөгөрүүкү тээ.
Иарга соруну! Оруул-
ларга—Владимир Зель-
дин, Татьяна Друбич,
Александр Кайданов,
скай, Алексей Нарков,
Анастолй Ромашин уо,
д. а.

Оройуон территориятыгар саасты
көтөрү бутаанын сезона аһылларынан
тыада-иҥэргэ сымдыаччылары барыгы-
ныан олутугу уотун умуроору сылдыар-
гыһылар, хоту ээрэхтээхтик туттаргы-

тыгар ыгырабыт. Уот барар түбэлт-
тигэр тута умулларар дыһалы ыларгы
тыгар уонна сельсовет исполкомугар
лесхозка биллэрэригигэр.
Лесхоз администратията.

Дирекция

Талтымды көргөзүм, арабыт, аймакпыз
БАРАШКОВ Владимир Инокентьевич
 ушун ыраакан, ыарыгтан олбугун табаары-
 тарыгар, билер донугар, динигини курут-
 ыан туран, интигнэробит.
 Көргөз, өлөлоро, аймактаар.

Таштымыр ийэбит, эбэбит, аймахпыт
АРЖАКОВА Елена Николаевна
 уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүн бизэр дьо-
 нугар, дирингик курутуһан туран, иһитин-
 нэрэбит,
 Оҕолоро, снээнэрэ, аймахтара.

(«Новая жизнь») — орган Чурапчинского районного Совета народных депутатов

Индекс 54967. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист.

издана. Чуралчидеина районна типография Госкомиздата ЯАССР.
с. Чуралча ул. Карла Маркса 26 «а». Тираж 4015 экз.